

Іспанії, Франції та Німеччини, за даними статистики, витрачають на продукти харчування не більше 13 % [4]. Таким чином, прийнявши за основу європейські норми, вартість українського кошика повинна збільшитися щонайменше у 10 разів.

Головними напрямками вирішення даної проблеми можуть стати: актуалізація набору продуктового кошика і перегляд його змісту кожні п'ять років (на основі опитувань); перегляд вартісного розміру продовольчого кошика і прожиткового мінімуму; формування споживчого кошика відповідно до структури та обсягу споживання середньостатистичними споживачами основних товарів, необхідних для життєзабезпечення та розвитку людини; розрахунок вартості споживчого кошика здійснювати на основі моніторингу цін та рівня інфляції; введення диференційованого підходу до визначення нормативів соціального забезпечення відповідно до регіональних та соціально-демографічних особливостей; забезпечення прозорості та громадського контролю при їхньому визначенні та застосуванні.

Література

1. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2000 р.): [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
2. Закон України «Про прожитковий мінімум» (1999 р.) : [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.
3. Кочемировська О.А. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. Аналітична доповідь / Кочемировська О.А., Пищуліна О.М. – К.: НІСД, 2012. – 54 с.
4. Потребительская корзина в Украине в 2017 году: состав и сравнение с другими странами // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.kriza.com.ua/potrebitelskaya-korzina-v-ukraine-i-za-rubezhom/>

УДК 331.2

Ільєнко А.В.,
асистент,
кафедра управління персоналом та економіки праці,
Горшкова О.О.,
студентка,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ТА ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ В УКРАЇНІ

Мінімальна заробітна плата - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну(годинну) норму праці [1].

Про необхідність підвищення рівня мінімальної заробітної плати йдеться вже досить давно. Так, у Стратегії подолання бідності (на 2001-2009 рр.) йшлося про збільшення рівня заробітної плати, про зменшення кількості працівників, що отримують заробітну плату нижче за прожитковий мінімум [2]. У новій Стратегії подолання бідності (2016-2020 рр.) акцентується увага на підвищенні розміру мінімальної заробітної плати в результаті удосконалення механізму його визначення [3].

З 01 січня 2017р. мінімальна заробітна плата складає 3200 грн. [1] В Україні на сьогодні мінімальна заробітна плата становить 103, 56 євро(курс НБУ 30, 9 грн. за євро), в той час за даними Євростату [4], в країнах Балтії мінімальний розмір заробітної плати коливається від 380 до 470 євро, в Польщі - 473,27 євро. У той же час мінімальний розмір заробітної плати в Франція - 1480,27 євро, Ірландії – 1563,25 євро, Німеччині – 1498 євро, Бельгії - 1562,62, Нідерландах - 1551,6 євро. Рівень мінімальної заробітної плати в Україні в 2,2 рази менше найнижчого в Болгарії (мінімальна заробітна плата становить 235,2 євро), та майже в 19,29 раз менше найвищого рівня (в Люксембурзі мінімальна заробітна плата становить 1998,59 євро).

Порівняємо розміри мінімальної заробітної плати та на одну працездатну особу на 01.01 в Україні за 2013-2017 рр. за офіційними даними Держкомстату в Україні, що зображено на рисунку 1.

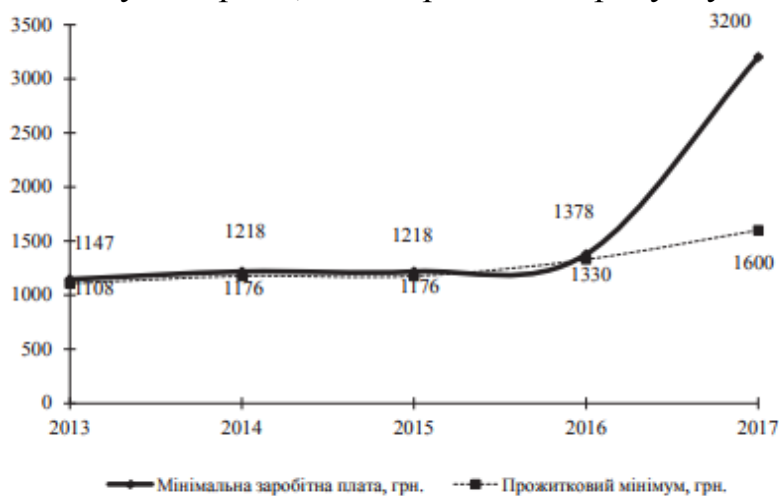

Рис. 1. Динаміка зміни мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму на одну працездатну особу на 01.01 в Україні за 2013-2017 рр., грн.

Аналізуючи рис. 1, доцільно констатувати, що кризова ситуація на Сході країни вплинула на соціальні стандарти у 2014-2015 рр. Отже, вони залишилися незмінними. Зростання мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму на одну працездатну особу відбулося у 2016 р. до 1378 грн. та 1330 грн. відповідно на початок року. У 2017 р. мінімальна зарплата зростає на 1882 грн. чи в 2,32 рази., а прожитковий мінімум на одну працездатну особу, - тільки на 270 грн. або в 1,2 рази.

Наслідки підвищення мінімальної заробітної плати призвели до зростання витрат на оплату праці. Особливо це стосується малого та

середнього бізнесу, де відбулось істотне рівня зниження зайнятості, що є гіршим показником за прогнозний.

Загальна чисельність працівників формального сектору економіки в 2017 році скоротилася на 9% порівняно з 2016 роком. Внесок скорочення за рахунок підвищення МЗП становить 5.4 в.п. (або близько 630 тис. осіб) [5,6]. Зниження офіційної зайнятості є непропорційним – більшою мірою відбудеться за рахунок малих та середніх підприємств (МСП), що насамперед пояснюється майже дворазовим збільшенням податкового тиску на підприємства на єдиному податку. Однак, частково таке зниження компенсується збільшенням неформальної зайнятості.

До того, збільшення середнього рівня оплати праці в економіці може стимулювати повернення на ринок праці частини тих осіб, які почнуть пошуки роботи, та, як наслідок, рівень безробіття може ще збільшитися.

У цілому ж, за оцінками НБУ, зайнятість скоротилася на 5 в.п. порівняно з 2016 роком, що відповідає 10%-му рівню безробіття за методологією МОП [5].

За оцінками НБУ, у зв'язку з підвищенням МЗП, інфляція в Україні уповільнилась та отримала нижчі темпами в порівнянні з прогнозом. Відповідно до розрахунків, збільшення споживчих витрат посилить роль приватного споживання в зростанні ВВП.

Незважаючи на очікуваний помірний макроекономічний вплив підвищення МЗП у 2017 році, зростають ризики в середньостроковій перспективі. Підвищення МЗП поглиблює невідповідність в оплаті праці між кваліфікованими та некваліфікованими робітниками, збільшує розрив між пенсійною винагородою та МЗП. Це містить ризики зростання соціального напруження та активізації тиску на уряд щодо подальшого підвищення соціальних стандартів, неузгодженого зі зростанням продуктивності праці, що може призвести надалі до посилення інфляційного тиску.

Література

1. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року N108/95-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
2. Про стратегію подолання бідності [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 15 серпня 2001 р. № 637. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/637/2001>.
3. Про стратегію подолання бідності (2016-2020 рр.) [Електронной ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. №161-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/161-2016-%D1%80>.
4. Monthly minimum wages –Minimum wage statistics.Data extracted in September 2017\Eurostat Statistics Explained (electronic resource) . Available at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

5. Ільєнко Н. Забезпечення оптимальної диференціації заробітної плати – важливий напрям регулювання оплати праці / Н. Ільєнко, Ю. Спасенко // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 1. – С. 22–27.

6. Інфляційний звіт Національного Банку України 2017. The National Bank of Ukraine. bank.gov.ua. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43401297>

УДК 331.2

Ільєнко А.В.,
асистент,
кафедра управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

МІНІМАЛЬНИЙ РОЗМІР ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В умовах економічної кризи постійна зміна нормативно-правових актів ускладнює умови ведення бізнесу національним роботодавцям та погіршує інвестиційний клімат для іноземних інвесторів й зарубіжних компаній. Розглянемо основні тенденції оплати праці в Україні та їх особливості:

1. З 01.01.2017 вступили в дію зміни до Кодексу законів про працю України [1] і Закону України «Про оплату праці» [2] від 24.03.1995 №108/95-ВР на основі Закону України [2] від 06.12.2016 № 1774-VIII. Як результат, необхідно розрізняти два поняття «мінімальна заробітна плата» та мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка). Відповідно до ст.6 Закону України «Про оплату праці» [2], «мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року». Стаття 3 вищезазначеного закону [2] трактує мінімальну заробітну плату, як «встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці». Тобто, мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) є нижчим за мінімальну заробітну плату, оскільки прожитковий мінімум на одну працездатну особу з 1 січня 2017 року становить [4] - 1600 гривень, з 1 травня - 1684 гривні, з 1 грудня - 1762 гривні. Розмір мінімальної заробітної плати на 2017 рік дорівнює 3200 грн. [4]. Іншим недоліком введення таких змін є відсутність прив'язування мінімального рівня заробітної плати до кваліфікаційного рівня, оскільки усунуто з визначення мінімальної заробітної плати, що це плата за просту некваліфіковану роботу. Із Закону України «Про оплату праці» та КЗпП були усунуті такі елементи диференціації заробітної плати, як тарифна ставка першого розряду. Це призводить до того, диференціація оплати праці може бути відсутня, оскільки некваліфікований працівник може отримувати нижче